

Magyarország Alkotmánybírósága
1015
Budapest
Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1773-0/2014</u>	
Érkezett: <u>2014 OKT 28.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezelőiroda: <u>mi</u>
Melléklet: <u>3</u> db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████
██████████) képviseletében eljárva (ügyvédi meghatalmazás **P/1. szám** alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Pfv.III.20.209/2014/6. számon hozott ítéletét (a továbbiakban: Ítélet, **P/2. szám** alatt csatolva) mint alaptörvény-ellenes bírói döntést semmisítse meg. Kérem továbbá a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az ehhez kapcsolódóan alulfekvő, a Debreceni Ítéletábla által Pf. I.20.527/2013/6. számon hozott jogerős ítéletet (**P/3. szám** alatt csatolva) is megsemmisíteni szíveskedjék.

Kérem egyúttal a Kúria által helybenhagyott, jogerős II. fokú döntés, valamint a Kúria által Indítványozóra kirótt 500.000,- Ft perköltségre vezetett illetőleg vezetendő végrehajtást az ügy elbírálásáig felfüggeszteni szíveskedjék az Abtv. 61. § (1) b) pontja alapján, ugyanis az Indítványozó a rá kirótt perköltséget nehéz anyagi helyzete miatt nem tudja megfizetni.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének XIII. cikke (tulajdonhoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés-d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy a megtámadott ítéletekkel lezárt perben felperes volt.

A jogsérelmet elsőként a rendes bírói fórum előtt keresettel megtámadott ígért szerződés elmaradása és az Indítványozó által a másik fél magatartásába vetett bizalomra alapozott cselekményei okozták, amely jogsérelem fennállását jogalap tekintetében meg is ítélte a rendes bíróság. Az ezen döntésre alapozott,összegerszerűséget megállapító eljárás során az I. fokú bíróság Indítványozó által iratokkal igazolt kárát csak alig megközelítő mértékben – az igényelt kártérítési összeg fele mértékében – megítélő döntését fellebbezés során felülvizsgáló eljárásban ugyanakkor oly mértékben csökkentették Indítványozó részére megítélt kártérítési összeget, hogy az már alkotmányossági szempontból vizsgálandó jogkorlátozáshoz vezetett. Az alapvető jog sértését rögzítő állapotot pedig a Kúria a felülvizsgálati eljárás keretében helyben hagyta, végeredményben rögzítve az Indítványozó jogos várományától való nagymértékű elesését és tulajdonhoz való jogának aránytalan mértékű korlátozását.

A Kúria, mint felülvizsgálati fórum ítéletét az Indítványozó 2014. augusztus 27-én vette kézhez, az Abtv. 31. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az Indítványozó tulajdonának, jogos várományának nagymértékű korlátozásáról beszélhetünk, amely egy olyan szándékos magatartás eredménye, amelyet a bíróság jogalap tekintetében Indítványozó javára megítélt, ugyanakkor összegerszerűség vonatkozásában, végeredményben tulajdonhoz való jogot sértő ítéletet hozott, ellentétesen a bíróságok által is alkalmazandó Alaptörvénnyel, így az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog lényeges sérelme, annak tartalmi kiüresítése következett be.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Tekintettel Indítványozó anyagi viszonyaira, súlyosan megromlott egészségi állapotára, továbbá az eljárás hosszára, kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

I. Alkalmazandó jogszabályok

a) Alaptörvény

I. cikk

„(...)

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

XIII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(...)”

24. cikk

„(...)

(2) Az Alkotmánybíróság (...)

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság

(...)

b) a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést (...)”

b) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény

”

27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(...)

43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti.

(2) A bírói döntést megsemmisítő alkotmánybírósági döntés eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A bírói döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítése következtében a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni.

(4) Az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is.

(...)"

c) 1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről (az ügy elbírálására irányadó)

„(...)

6. § A bíróság a kárnak egészben vagy részben való megtérítésére kötelezheti azt, akinek szándékos magatartása más jóhiszemű személyt alapos okkal olyan magatartásra indított, amelyből őt önhibáján kívül károsodás érte.”

II. Tényállás

1. Az Indítványozó 2003-tól kezdve majdnem megszakítás nélkül 4 éven át munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyban állt [REDACTED] vel, munkáját és szakértelmét elismerték, ebből kifolyólag megfelelően magas juttatásban részesítették és egy vezetői pozíció kilátásba helyezésével honorálták.

2. 2007. szeptember 14-én az [REDACTED] benyújtott pályázat útján régió konzulens pozíció betöltésére jelentkezett. A pályáztatási eljárás során többszöri szóbeli meghallgatás, interjúztatás, valamint egyedi megállapodás tervezetek Indítványozó általi benyújtását és azok tanulmányozását követően a pályáztatás lebonyolításáért felelős pozícióban lévő személyek Indítványozó mellett döntöttek, amelyről 2007. október 17-én értesítették is.

3. Későbbi írásbeli, a működési feltételek rögzítését tartalmazó megállapodás és szóbeli egyeztetés tartalmában bízva Indítványozó az 1. bekezdésben ismertetett, 4 éves, kiemelt jövedelmet jelentő, fiók tanácsosi pozíció betöltésére irányuló munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyát 2007. október 31-én írásbeli nyilatkozattal megszüntette az [REDACTED]

4. A pályáztatást követően a leendő munkáltató minden kollegájának és magának a munkáltatónak magatartása is (irodai kulcsok átadása, továbbképzések, munkába történő bevonás) azt a látszatot keltette, hogy Indítványozó hamarosan – ti. a munkavégzésre irányuló szerződés kilátásba helyezett megkötését követően – biztos, jövedelmező álláshoz jut a Biztosítónál. Ezt figyelembe véve is váratlanul érte Indítványozót az a tájékoztatás, amely szerint az ő általa állítólagosan megfogalmazott új feltétel miatt a leendő munkáltató eláll a munkaszerződés megkötésétől.

5. Indítványozó 2008 áprilisában keresetet nyújtott be a Szolnoki Törvényszékhez (akkori nevén: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság) kártérítés megfizetése iránt a Biztosítóval szemben, hiszen a kilátásba helyezett munkaviszonyból szerezhető jövedelem fényében megszüntette előző munkaviszonyát, bízva abban, hogy a jövőben az általa is tanulmányozott szerződés alapján a megállapított összeget rendre megkapja a havi bérezés

alkalmával. Indítványozót tulajdonképpen a jogos várományától fosztotta meg a szándékosan megtévesztő magatartás, amely a tulajdonhoz való joga sérelmét eredményezte.

6. Az I. fokon eljáró bíróság 2008. március 8-án meghozott közbenső ítéletében jogkérdésben döntött és megállapította, hogy a Biztosítót kártérítési felelősség terheli a benyújtott pályázattal összefüggésben. Megállapította továbbá, hogy Indítványozó az eset óta munkanélküli, jövedelmi viszonyai rosszak, egészsége megromlott.

7. A Biztosító fellebbezéssel élt a közbenső ítélet ellen, amely eredményeként a II. fokon eljáró Debreceni Ítéltábla az I. fokú ítéletet rész-közbenső ítéletté nyilvánította és hatályon kívül helyezte azt, megállapítva, hogy Indítványozó önhibája is közrejátszott abban, hogy az ígért munkavégzésre irányuló jogviszonyt konstituáló szerződés megköttesen. Kötelezte felperest a perköltség viselésére, ezzel Indítványozót a már fennálló kárát – a jogos várománytól való elesést – meghaladóan további anyagi tehernek kitéve.

8. Indítványozó felülvizsgálattal élt a Kúria előtt, amelynek eredményeként a Kúria ismételten jogosnak ítélte a keresetben vitatott kártérítési igényt és a másodfokú részítélet hatályon kívül helyezésével megállapította alperes teljes kártérítési felelősségét, amelyet követően az I. fokon eljáró bíróság előtt az összegszerűség meghatározása érdekében folytatódhatott az eljárás. A rendes bírósági eljárás ezen pontjától Indítványozó joggal bízhatott abban, hogy tulajdonhoz való jogán esett sérelmet a polgári per keretében lesz lehetőség reparálni.

9. Az I. fokon továbbiakban eljáró Szolnoki Törvényszék 2013. július 17-én kelt ítéletében kötelezte a Biztosítót 20.000.000,- Ft és annak 2011. november 11. napjától a kifizetésig minden késedelemmel érintett félév naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal növelt összegének megfizetésére Indítványozó részére, továbbá 2.000.000,- Ft nemvagyoni kár megtérítésére is kötelezte az alperest. Perköltségben a feleket akként marasztalta, hogy mindenki viselje a saját eljárása során felmerült költségeket.

10. Indítványozó az I. fokú határozat részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy az alperes által fizetendő 20.000.000 Ft általános kártérítés után 2007. november 1. napjától kezdődően fizesse meg a törvényes kamatokat, továbbá hogy Indítványozónak a II. rendű alperes részére fizetendő perköltség összegét lényeges mértékben szállítsa le a Bíróság.

Kérelmezte továbbá, hogy az I. rendű alperest a Bíróság arra is kötelezze, hogy fizesse meg a fellebbviteli eljárásban felmerült perköltséget is.

11. Ezt követően az ügyet II. fokon tárgyaló Debreceni Ítéltábla az I. fokú bíróság ítéletét akként módosította, hogy az Indítványozó részére Biztosító által megfizetendő összeget mindösszesen 633 692,- Ft és annak 2008. január 1. napjától a kifizetés napjáig félévente a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamattal növelt összegben állapította meg. Mellőzve a perköltség felek közti megosztásának I. fok által rendelt megosztását, kötelezte Indítványozót 742 271,- Ft perköltség Biztosító javára történő megfizetésére. Ezen felül a másodfokú eljárás perköltségének viselésére is Indítványozót kötelezte, elrendelve, hogy Biztosító javára fizessen meg 538 876,- Ft-ot.

12. Az ügyet a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság az Indítványozó részére 2014. augusztus 27-én kézbesített ítélete zárta, amely a II. fokú jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, az indítványozót pedig további 500.000,- Ft felülvizsgálati perköltség megfizetésére kötelezte, ezáltal Indítványozót terhelő perköltség a teljes eljárásra nézve 2 281 147,- Ft összegre emelkedett, ezzel Indítványozóra kirótt költségek messze meghaladták a II. fokon megítélt 633 692,- Ft és annak megfizetéséig járó kamatai mértékét.

III. A nemzetközi sztenderdekre való hivatkozás és a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat felhasználhatósága

13. A t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}

14. A fenti határozat alapján jelen ügy szempontjából releváns, a már hatályon kívül helyezett Alkotmány tartalmilag azonos szakaszai kapcsán kidolgozott alkotmánybírósági

gyakorlatot felhasználok és hivatkozom, feltételezve, hogy a t. Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata jelen ügy eldöntésére is zsinórmértékül fog szolgálni.

15. Előljáróban a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok arra, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során. Mi több, az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok nem pusztán figyelembe veszik, hanem egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra, mely alá a magyar jogvédelmi szint semmi szín alá nem mehet. Ebben a körben az Alkotmánybíróság *expressis verbis* kimondta, hogy egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (mint például az Egyezmény). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság (és a rendes bíróságok) által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Bíróság által kibontott) jogvédelem szintje.

16. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat). Minthogy a jelen beadványban hivatkozott alapjogok – a tulajdonhoz való jog, a jogállamiság elve – védelme hasonló módon szerepel mind az Egyezményben, mind az Alaptörvényben, tisztelettel kérem, hogy az idézett strasbourgi gyakorlatra figyelemmel is hozza meg a t. Alkotmánybíróság a döntését. A fentiekén túl a strasbourgi joggyakorlatot azért is figyelembe kell vennie a t. Alkotmánybíróságnak, ugyanis az nem pusztán egy nemzetközi szerződés – az Egyezmény a magyar jog szerves része. Az Egyezményt ugyanis az 1993. évi XXXI. törvény közvetlenül inkorporálta a magyar jogrendszerbe, így az abban foglalt jogok közvetlenül alkalmazhatók és alkalmazandók a magyar rendes bíróságok eljárásában, hasonlóan bármely más törvényhez. Minthogy azonban az Egyezményben foglalt egyes jogok tartalmát elsődlegesen a Bíróság bontja ki, így értelemszerűen annak esetjogát is figyelembe kell venni jelen eljárásban az ítélet meghozatalakor.

17. A t. Alkotmánybíróság ezt külön is megerősítette a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában, ahol kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos

tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

18. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a strasbourgi esetjogra történő hivatkozásaim nem értékelhetők egy olyan indítványnak, mely „bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására” irányulna.

IV. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének okai

A Bíróság esetjoga

19. Jelen ügy tárgya az Indítványozó tulajdonhoz való jogához kapcsolódóan az Indítványozó egy biztosra vehető munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszony létrejöttéből fakadó jogos várományának indokolatlan mértékű korlátozása, amelyet a magánjogi jogviszonyban történő alapjogsértést követően a rendes bírósági eljárás az alapjog tartalmát kiüresítő ítéletei eredményeztek.

20. Az Indítványozónak jogos várománya volt arra, hogy az előzetes megállapodás értelmében megkötendő szerződés tartalma ismeretében vállalt feladatok ellátása esetén a meghatározott anyagi javadalmazásban részesüljön. Ezen jogos váromány a strasbourgi bíróság gyakorlata értelmében is „tulajdonnak” minősül (ld. pl. *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC], no. 39794/98. J 69, ECHR 2002-VJI).

21. Tekintettel arra, hogy a Panaszos megélhetésének vagyoni és jövedelmi alapja teljesen ellehetetlenült (egyúttal egészsége is megrokkant a hosszú és következetlen bírói eljárás eredményeként) egyértelműen és kiemelt módon sérült a tulajdonhoz való joga. Ahhoz, hogy a tulajdonjog korlátozása az Egyezménnyel összeegyeztethetőnek minősüljön, meg kell felelnie a Bíróság által kidolgozott „tulajdonjogi tesztnek”.

22. A Bíróság állandó esetjoga, hogy minden tulajdonjog korlátozásnak „legitim célt” kell

szolgálnia, „jogszerűnek” kell lennie, és a jogkorlátozásnak az elérendő céllal arányban kell állnia. Egy bírósági eljárás – hacsak nem alaptörvény-ellenes jogszabályon alapult, vagy maga az eljárás nem sértett alapvető jogot – alapvetően a legitimitás és a jogszerűség talaján áll. Álláspontom szerint jelen ügyben a tulajdonjog korlátozása a teszt szükségesség-arányossági elemének nem felel meg.

23. A Bíróság joggyakorlata szerint az arányosság a méltányos egyensúly teszt keretében vizsgálendő, amelynek során azt is vizsgálni kell, hogy a kérelmezett Állam megfelelt-e a megalapozatlan korlátozás elkerülése érdekében vele szemben támasztott pozitív és negatív kötelezettségének. Az Állam egyezményes jogot védő tevőleges kötelezettsége a jogalanyok horizontális kapcsolataiban is fennáll, azaz magánszemélyek egymás közti jogvitáiban is védelmet kell nyújtania az egyezményesértő tulajdonjog-korlátozással szemben. Ugyan a pozitív és negatív kötelezettség határai nem egyértelműen meghúzhatóak, az állam magatartásának célja mindkét esetben a megalapozatlan jogkorlátozás megakadályozása kell, hogy legyen.

24. A bírósági eljárások kiemelt terepként szolgálhatnak az Államnak arra, hogy a pozitív irányú kötelezettségének eleget téve, az alapvetően magán felek között fennálló, jellemzően polgári jogi jogviták során felszínre kerülő alapjog-ütközéseket, illetőleg jogsértéseket az általa működtetett, független és csak a törvényeknek alárendelt bírói karon keresztül tárja fel és az alapvető jogok sérelmét orvosolja.

25. A szükségesség fogalmával kapcsolatban a Bíróság kifejtette, hogy az a korlátozás tekintetében nem helyettesíthető a „megengedhető”, „szokásos”, „hasznos”, „indokolt” vagy „kívánatos” kifejezésekkel, a fogalom tartalma precízen meghatározható kell, legyen. A szükségesség pontos fogalma két rész-elem segítségével adható meg: nyomós társadalmi szükséglet (pressing social need) kell, hogy előidézze a jogkorlátozást, másrészt annak arányban kell állnia az elérni kívánt céllal (proportionate to the legitimate aim pursued). [Silver and Others v. UK, Application no. 5947/72, Judgement of 25 March 1983, 97. bekezdés]

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

26. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: *„Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa*

27. A testület következetes gyakorlata, hogy az alkotmányjogi tulajdon-fogalom tágabb, így a tulajdonjog védelme ezzel párhuzamosan tágabb kört ölel föl, mint a polgári jogi védelem. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed minden olyan jogosítványra, amely a jogosult jogi pozícióját meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1.) AB határozat]. Egy korai határozatában az AB ezt így fogalmazta meg: *„Az Alkotmánybíróság elvi éllel mutat rá arra, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik.*” [17/1992. (III.30.) AB-határozat.] Így az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes részjogosítványait, tehát a birtoklás, a használat, és a hasznok szedésének jogait is, de ide sorolható tágan értelmezve a jogos váromány is, amely kevésbé részjogosítvány, mint inkább a tulajdonhoz való jog gyakorlási körének, alapjának kitágítása.

28. A tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan. Az alapjogként védett tulajdonjog tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától. Erre is utal a tulajdonhoz való joghoz kapcsolódó azon alaptörvényi mondat (*„A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.*” - Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés), amely a korábbi Alkotmányhoz képest új elem a tulajdonjog alkotmányos megfogalmazásában.

29. Az Alkotmánybíróság az arányosság kérdésével több határozatában is foglalkozott [pl. 7/2006. (II.22.) AB határozat, ABH 2006, 181., 13/1998. (IV.30.) AB határozat, ABH 1998, 429, 435., 3/2000. (II.25.) AB határozat, ABH 2000, 38.]. Ezekből arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tulajdonkorlátozás arányossága olyan vizsgálat, amely alapvetően a konkrét eset körülményeitől függ, teret engedve a kazuisztikának.

30. A jelen ügyre tekintettel fontos az AB azon megállapítása, amely szerint az Alkotmánynak a tulajdonvédelemre vonatkozó szabályaiból következően az adott törvényi szabályozásnak egy olyan kárelosztási rendszert kell működtetnie, amelyben mind a károkozó, mind a károsult tulajdonvédelme megvalósul. Ennek lényege a két fél pozícióit egyensúlyban tartó mérlegelés alkotmányos követelménye (498/B/2001. AB Határozat, 1392, 1398). Ezen követelménynek egy alapvető jogokat szem előtt tartó, az Alaptörvényt kötelezően alkalmazó olyan bírósági eljárásban meg kell valósulnia, ahol a kérdés a tulajdonjoggal összefüggően a jogos váromány jogalapjának és mértékének megítélése magánfelek között fennálló jogvitában.

A jogos váromány az Alkotmánybíróság gyakorlatában

31. A várománynak a jogirodalomban többféle értelmezése van. Az Alkotmánybíróság a határozataiban megállapítja, hogy „a váromány, a szó legtagabb értelmében olyan jövőbeli jogszerzést lehetővé tevő függő jogi helyzet, amelyben a jogszerzés feltételei részben megvannak, míg további feltételei a jövőben vagy bekövetkeznek, vagy sem. Szűkebb értelemben várományon valamely alanyi jog megszerzésének jogilag biztosított lehetőségét értjük, amelytől a várományost az ellenérdekű fél önkényesen nem foszthatja meg (Szladits Károly: A magyar magánjog vázlata. Budapest, 1933. 109. p.)” [51/2007. (IX. 15.) AB határozat].

32. Ez utóbbi gyakorlatilag azt jelenti, hogy a jogosult az összes feltételt teljesítette, és csak az időmúlás hiányzik a jogszerzéshez. Az Alkotmánybíróság 43/1995. (VI. 30.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy „a különböző várományok csak akkor részesülnek a tulajdon alapjogi védelmében (Alkotmány 13. §), ha az azokra vonatkozó „ígérvény” ellenszolgáltatás fejében történt.”

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

- Az alapjogsérelem

33. Jelen ügyben az Indítványozó tulajdonának súlyos korlátozásáról van szó. A magánjogi jogiszonyból eredő kárát, egyben alapjogsérelmét polgári peres eljárás útján rendes bíróságok előtt érvényesíteni kívánó Indítványozó a bírói határozat értelmében nem nyert

megfelelő kompenzációt tulajdonhoz való jogának bíróságok által is kimondott korlátozását illetően, noha a rendes bírói fórumok szintén fontos szerepet töltenek be/kellene betölteniük az alapvető jogok, így az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való jog védelmében. A jelenlegi, jogerős ítélettel is elismert jogsértő állapot szerint ez a korlátozás a szükségesség és arányosság tesztjének távolról sem megfelelően, de – jelen helyzet szerint – fennáll, megfelelő kompenzáció nélkül.

34. Az Indítványozó ügyében fontos tényező, hogy valójában a jogsérelem egy másik magánfél magatartásának eredményeként keletkezett, amelyet azonban az Állam, mint a horizontális hatályú jogviszonyokban az alapjogokat közvetetten érvényesíteni hivatott szereplő a bíróságok útján köteles orvosolni, azt válasz nélkül nem hagyhatja. A tulajdonhoz való jog sérelmének orvoslása pedig nem csak abban kell álljon, hogy a jogalap tekintetében a bíróság megállapítja Indítványozó jogos igényét, elismerve ezzel az alapvető jog sérelmének fennálltát, hanem intézményvédelmi kötelezettségének eleget téve kellő reparációs lehetőséget biztosít.

35. Ezt a funkciót tölti be gyakorlatban a rendes bíróság azon eljárási cselekménye, amikor ítéletében kártérítést ítél meg a jogsérelmet elszenvedő javára, amely áttételesen tekinthető az alapjogsérelem mértéke összegszerűsítésének és az elszenvedett sérelem anyagi kompenzációjának. Ez a megközelítés nem az alapjogok elméleti konstrukciójára épít, de rámutat arra, hogy kiemelten a tulajdonhoz való jog esetén nem rendszeridegen, hiszen tipikusan olyan ügyekről beszélhetünk, amelyben az alapjog gyakorlásának tárgya valamely anyagi értékkel is bíró, ezáltal a sérelmet számszerűsíthetővé tevő ingó, ingatlan vagy egyéb jogosultság.

36. Jelen esetben a bírói fórum fent ismertetett, az alapjogvédelemben betöltött funkciója nem, illetőleg nem megfelelően érvényesült arra a visszás helyzetre tekintettel, hogy az alapjogsérelmet, mint Indítványozó által panaszolt jogvita jogalapját megállapította, arra azonban kellő kompenzációt nem nyújtott, kiüresítve ezzel az alapjog, tágabban pedig az alapjogvédelem bíróságok által betöltendő feladatának tartalmát.

- Szükségesség és arányosság

37. Az Indítványozó jogsérelmére az erre nyitva álló fórum előtt keresett orvoslást. A bírói fórum pedig megállapította a jogalapot, amely aktus az alkotmányjog számára az alapjogsérelem megállapításával tehető egyenértékűvé, ugyanakkor a rendes bíróság kiürésítve az alapjogot, nem nyújtott kellő kompenzációt.

38. A szükségesség tesztje az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében, Alaptörvénybe foglaltan is a jogkorlátozás céljának vizsgálatát jelenti. Megállapítást kell, nyerjen, hogy fennáll-e legitim cél, így mások alapvető jogainak védelme vagy más alkotmányos érték. Jelen ügyben a szemben álló alapjog egyértelműen az ellenérdekű fél oldalán keresendő. Ugyanakkor a 33. pontban már említetten, a jogalap kérdésében a bíróság Indítványozónak ítelt, és így tulajdonképpen a bírói eljárás eredményeként továbbra is fenntartott alapjogsérelemmel szemben egyik legitim indok sem állapítható meg.

39. Szükségesség fennálltának hiányában az arányosság követelménye már aligha vizsgálható, de az Alkotmánybíróság által kikristályosított gyakorlat értelmében a jogkorlátozás mibenlétének, módjának a vizsgálata kapcsán három alkérdésből áll a teszt ezen része. Alkalmas-e a korlátozás a cél elérésére? Szükséges-e, vagy pedig fennállnak alternatívák a korlátozás véghezvitelére, továbbá hogy szűk értelemben arányos-e, vagyis az okozott sérelem arányban áll-e a céllal?

40. Ezen kérdések vizsgálata azonban jelen ügyben irreleváns és lehetetlen is, hiszen nem hozható fel egyetlen alkotmányos érv sem arra, hogy a kárt szenvedett fél sérelmét jogosan megállapító bírósági ítélet a jogos váromány kérdésében mégis ilyen mértékű korlátozó döntést hozzon, továbbá a szemben álló érdeket sem lehet valószínűsíteni jelen eljárásban, amely feltéve, de nem megengedve alapot adhatna a korlátozásra.

- Jogos váromány

41. A Kúria Debreceni Ítéltábla, mint II. fokú bíróság jogerős határozatát hatályában fenntartó ítélete eredményeként sérült az Indítványozó tulajdonhoz való joga.

42. Az Alkotmánybíróság fent leírt gyakorlata fényében az előszerződésen alapuló biztatás, amelyben bízva Indítványozónak kára keletkezett olyan váromány, amelytől az ellenérdekű fél a várományost önkényesen fosztotta meg várományos a teljesülés előfeltételeként szabott törvényi és megállapodásban foglalt cselekményei ellenére, hiszen az időmúlás feltételének teljesülésével Indítványozó munkaviszonyt létesített volna és jövedelemre tett volna szert, amelyre biztató – mint később kiderül: szándékosan megtévesztő - magatartása alapján joggal számíthatott.

43. Ebből kifolyólag alátámasztható, hogy Indítványozónak sérült a tulajdonhoz való joga a jogos várománytól való, a másik fél szándékos és önkényesen kárt okozó magatartása eredményeként történő megfosztása miatt.

44. A magánjogi jogviszonyokon belül a jogirodalom elismeri az alapvető jogok bizonyos körének érvényesülését és érvényesítésének szükségességét, noha alapvetően az alapjogok sajátja, hogy azok az államot kötelezetti pozícióba helyezve állam és egyén között érvényesülnek. Az Alkotmánybíróság gyakorlatától sem idegen ez a megközelítés. A horizontális hatály elismeréséből következően keletkezik az államnak az a közvetett típusú kötelezettsége, hogy az alapvető jogok biztosítását magánfelek között is garantálja, amennyiben annak sérelmére sor kerül vagy ez a veszély fenyeget. A leghatásosabb eszközök egyike pedig a rendes bíróságok működtetése, amelyek az Alaptörvény rendelkezése értelmében is az alkotmányos követelményeket szem előtt tartva látják el feladatukat, betöltve így az alapjogvédelmi intézményrendszer egyik pillérének szerepét is egyúttal.

45. Jelen ügyben ugyanakkor ez a funkció nem érvényesült, két magánfél jogvitájában az Indítványozó Alaptörvényben foglalt jogait nem védte meg a rendes bírói rendszer azzal, hogy jogos várományának elvételéért nem hogy kártérítést nem ítél meg, hanem de facto még őt kényszerítette plusz kifizetésekre perköltség és illetékek formájában, ezzel rendszerszintre emelve az alapjogsérelmet. A jogerős ítélet és az azt hatályában fenntartó Kúria felülvizsgálati döntés ugyanis az Indítványozó tulajdonhoz való jogát olyan mértékben korlátozta – aránytalanul alacsony összegben megítélve a jogos várománytól való elesése következtében őt megillető kártérítés mértékét –, hogy az az alapjogok korlátozására irányadó teszt semelyik elemének sem felel meg, s mint ilyen, alaptörvény-ellenes.

46. Hangsúlyozni kívánom, hogy nem a független bíróságok ahhoz való jogát vitatom el, hogy a rendelkezésekre álló adatok alapján saját belátása szerint a törvényeknek megfelelően eljárva és a törvényekben foglalt tartalmi követelményeknek is eleget téve önállóan hozza meg az ítéletét. Külön kiemelem, hogy a t. Alkotmánybírósághoz fordulás oka semmiképp sem jelen ügy kvázi negyedfokú bírói fórum által történő felülvizsgálatása.

47. Az Indítványozó alapvető jogának sérelmét nem az okozza, hogy a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok ítélete „hibás” lenne – noha az –, hanem az a tény, hogy a rendes bíróságok jogalkalmazói tévedése egyben a tulajdonhoz való jog sérelmére vezet. Ebben a körben hangsúlyozom egyébként, hogy az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalma csak a tisztességes eljáráshoz való jog kapcsán merül fel a strasbourgi joggyakorlatban is; azaz a Bíróság csak ebben a körben nem hajlandó felülvizsgálni a rendes (hazai) bíróságok ítéletét, hacsak maga a tisztességes eljáráshoz való jog nem sérül. Egyéb, az Egyezményben és az Alaptörvényben foglalt jogok megsértése esetén – ha az állított jogsértés bírói döntés következménye. mind a Bíróság mind az Alkotmánybíróság felülvizsgálhatja és felül is kell vizsgálnia a rendes bíróságok ítéletének eredményét. E nélkül ugyanis egyáltalán nem is lenne képes határozatot hozni – egy esetlegesen indítványt elutasítót sem.

48. A jelen ügyben történő jogsértés alkotmányjogi természete a következőkben áll: a rendes bírói fórum elsőként a jogalap tekintetében az Indítványozóra nézve kedvező döntésében megállapította, hogy a Biztosító eljárása Indítványozóra nézve jogsértő volt és teljes kártérítési felelősségét állapította meg. A jogalap megítélése nem jelent egyebet, mint a jogsértés megtörténtének igazolását. Ez a jog pedig az Indítványozó Alaptörvényben is rögzített tulajdonhoz való joga, amelynek sérelme alkotmányjogi orvoslást kíván különösen abban az esetben, ha ezt a sérelmet az állam által a közvetett horizontális hatályú alapjog-érvényesítés érdekében is fenntartott rendes bírói fórumok ítéleteikkel (ti. jogkérdés majd összecszerűség) ellentmondásosan és Indítványozóra nézve hátrányosan fenntartják. Jelen ügy kimenetele a 11-12. pontban leírtakra figyelemmel pontosan erre a visszás helyzetre vezet, amikor az alapjog sérelmének megítélésével egyidejűleg a megközelítőleg sem megfelelő kompenzációval, mi több, Indítványozót sújtó kirívóan magas eljárási költségek kivetésével teljes mértékben kiüresítik a tulajdonhoz való jogot.

49. Összefoglalva: az Indítványozónak jogos várománya állt fent a Biztosítónál betöltendő állás megszerzésére, melyet a rendes bíróságok által megállapítottan jogtalanul nem kapott

meg végül. A jogsértést a rendes bíróságok ugyanakkor nem orvosolták megfelelő, azaz a jogsértéssel arányos mértékű kártérítés megítélésével. Ez már önmagában a támadott ítéletek Alaptörvénybe ütközésére vezetne, de az alapvető jog sérelmét súlyosbítja, hogy az Indítványozót – dacára annak, hogy kérelme jogalapja alkotmányjogi értelemben is vitathatatlanul fennáll – magas perköltségek és illetékek megfizetésével büntették, azaz megnyert ügyében nemhogy kártérítésben nem részesült, hanem még ő került nettó kifizető helyzetbe. Mindez egyértelműen sérti az Alaptörvény XIII. cikkét.

V. Kérelem

50. Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott bírói ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot, mert az Indítványozó tulajdonjogát a Kúria jogerős ítéletében szükségesség arányosság követelményének egyáltalán nem megfelelő módon korlátozta azáltal, hogy helyben hagyta a Debreceni Ítéltábla azon másodfokú döntését, amely a szükségesség elvének nem megfelelően egyúttal aránytalan mértékben csökkentette az első fokon megítélt, a jogos váromány megsértésért megítélt, alkotmányossági szempontból is megfelelő összegét.

51. Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem
a) a Kúria Pfv. III. 209/2014/6. számon hozott ítéletét megsemmisíteni szíveskedjék, egyúttal
b) az alulfekvő, a Debreceni Ítéltábla által Pf. I.20.527/2013/6. számon hozott jogerős ítéletet, továbbá
c) kérem a Kúria által helybenhagyott, jogerős II. fokú ítélet, valamint a Kúria által Indítványozóra kirótt 500.000 Ft,- perköltségre vezetett illetőleg vezetendő végrehajtásnak az ügy érdemi elbírálásáig történő felfüggesztését.

Tekintettel Indítványozó anyagi viszonyaira, súlyosan megromlott egészségi állapotára, továbbá az eljárás hosszára, ismételten kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

Budapest, 2014. október 22.

Tisztelettel,

Az Indítványozó képviselőjében:

